

VULKANSK GLASS

Av førstekonservator Inge Bryhni
Aftenposten 4/7—69

I eventyret var det en gang en konge som hadde en datter som han ikke ville gi til noen, uten den som kunne ri oppover glassberget — blankt som en is, tett ved kongsgården...

Folkeeventyr-fantasi, javel, men berg av glass finnes virkelig i naturen! Materialet kalles «obsidian» og er et vulkansk dannet glass. Den amerikanske nasjonalparken i Yellowstone Park har sin «Obsidian Cliff», og andre glassberg finnes på Island, på vulkanøyene rundt Syd-Italia, i Egeerhavet og i det østlige Tyrkia. Obsidianklippene i Yellowstone er utformet i en 25—50 m tykk vulkansk strøm som har fylt opp en gammel dal. Den nederste delen av klippen har en karakteristisk 6-kantet oppsprekning: glassberget synes å hvile på søyler!

Obsidian er gjerne beksvart, sjeldnere gult og brunt, med blank overflate hvor man ofte kan se bølgete og ringformede striper. I tynne flak er glasset gjennomsiktig, men en sverm av bittesmå, gjerne jernrike mineraler vil som oftest gi det en mørk farve. De små kornene er de eneste som rakk å krystalliseres da de vulkanske massene vellet ut på overflaten. Alle bergartssmelter vil kunne størkne som glass dersom avkjølingen bare skjer raskt nok. Granittiske smelter vil ha størst sjanse til å unngå krystallisasjon og danne glass. De størkner nemlig ved lavest temperatur, og blir svært seige etter hvert som avkjølingen skrider fram. Langt det meste vulkanske glass har derfor granittisk sammensetning.

Blant de vulkanske bergartene som ble dannet i Oslo-området i permtiden var det nok noen som kunne stå fram som glassberg. Men i tidens løp har glasset krystallisert til et finkornet

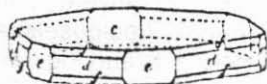

Obsidian fra Island

aggregat av mineraler, gjerne med noen kulerunde strukturer som vi av og til kan finne maken til i mislykket gods fra glassverkene.

Obsidian er hårdt som flint, og kan flekkes til skarpe redskap. Fortidsmennesket i Afrika brukte håndøkser av obsidian allerede for 100 000 år siden. Utgravningene av de 6000—10 000 år gamle jordbrukslandsbyene i Middelhavs-området og Det nære østen har vist at obsidian var en viktig handelsvare, som ble fraktet lange strekninger over sjø og

land. Ved et karakteristisk innhold av visse sporstoffer kan obsidiangjenstandene føres tilbake til de relativt få funnstedene. Man mener å vite at f.eks. tyrkisk obsidian ble utbredt over avstander på over 1000 km, og dette på et tidspunkt i steinalderen da hjulet ennå ikke var tatt i bruk! Obsidian sluttet å være et viktig råstoff for annet enn smykker og kunstgjenstander så snart metallene kom i allminnelig bruk, men indianerne har benyttet det til pilespisser helt til våre dager.

**RÅSTEIN - INNFATNINGER
KJEDER - ARMBÅND - NÅLER
GAVEARTIKLER**

**MINERALER:
NORSKE - UTENLANDSKE**

**MASKINER OG
UTSTYR FOR
STEINSLIPING**

ÅPNINGSTIDER:
Fra kl. 14⁰⁰ - 18⁰⁰
Lørdag 10⁰⁰ - 15⁰⁰
Mandag stengt

Velkommen til

BERGKRYPSTALLEN

Øivind Larsen

Robergrønningen - N.Eik - 3109 Lofts-Eik

**TLF.
033-68773**